

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Olsztynie

LOL.411.001.02.2023

Pan
Krzysztof Harmaciński
Wójt Gminy Iława
ul. Gen. Wł. Andersa 2A
14-200 Iława

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

D/23/501 – Realizacja wypłat dodatku węglowego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy w Iławie ¹ , ul. Gen. Władysława Andersa 2, 14-200 Iława.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Krzysztof Harmaciński, Wójt Gminy Iława ² , od 5 listopada 1998 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Proces przyznawania dodatku węglowego. 2. Proces wypłaty dodatku węglowego.
Okres objęty kontrolą	Od 12 stycznia 2022 r. do 28 lutego 2023 r. oraz okres wcześniejszy i późniejszy, w którym miały miejsce działania lub zaniechania związane z planowaniem i wykonaniem zadań dotyczących wypłaty dodatku węglowego
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie
Kontrolerzy	1. Leszek Żywucki, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli Nr LOL/14/2023 z 10 stycznia 2023 r. 2. Marcin Wójcik, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/12/2023 z 9 stycznia 2023 r. (akta kontroli str.1-3)

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Urząd właściwie zapewnił mieszkańcom Gminy Iława (dalej: Gmina) możliwość składania wniosków o przyznanie dodatku węglowego, zarówno w jej siedzibie, jak i za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej. Poniesione wydatki na wypłatę i obsługę tego świadczenia, na łączną kwotę 7175,7 tys. zł, były należycie ujęte w prowadzonej ewidencji finansowo-księgowej. Jednak analiza 40 wniosków o wypłatę dodatku węglowego wykazała, że 25 z nich (tj. 62,5%) zostało rozpatrzonych po terminie określonym w art. 35 ust. 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁵. Ponadto w sprawach tych Wójt, pomimo obowiązku określonego w art. 36 §1 kpa, nie informował wnioskodawców o niezłaatwieniu sprawy w terminie i nie wyznaczał nowego terminu na jej załatwienie.

Kontrola wykazała, że w 32 przypadkach, w których w terminie do 30 listopada 2022 r. nie było możliwe ustalenie odrębnego adresu zamieszkania dla poszczególnych gospodarstw domowych zamieszkujących pod tym samym adresem w odrębnych lokalach, nie przeprowadzono udokumentowanego wywiadu środowiskowego

¹ Dalej: Urząd.

² Dalej: Wójt.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 2000, dalej: kpa.

oraz przyznano dodatek węglowy bez wydania decyzji administracyjnej. Było to niezgodne z art. 2 ust. 3d ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym⁶. Stwierdzono także 19 przypadków (27,1% badanych) wypłaty dodatku węglowego dokonanych z opóźnieniem wynoszącym od jednego do 53 dni w stosunku do terminu określonego w art. 2 ust. 11 ustawy o dodatku węglowym.

Urząd na ogół prawidłowo wywiązywał się z obowiązków sprawozdawczych wobec Wojewody Warmińsko-Mazurskiego⁷. Informację za 2022 r. z realizacji zadania sporządził bowiem terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, a zawarte w niej dane odpowiadały zapisom ewidencji księgowej. Jednakże w informacji takiej za luty 2023 r. terminowo przekazanej Wojewodzie, podano dane niezgodne ze stanem faktycznym.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

1. Proces przyznawania dodatku węglowego

1. Ogłoszenia o możliwości składania wniosku o dodatek węglowy w Urzędzie zostały opublikowane w jego Biuletynie Informacji Publicznej (dalej: BIP) oraz na stronie internetowej tej jednostki. Na tych stronach internetowych Urząd zamieścił również formularz wniosku wraz z instrukcją jego wypełniania. Według instrukcji wniosek należało skierować do Wójta, podając w nim m.in.: dane osobowe wnioskodawcy oraz innych osób wchodzących w skład gospodarstwa, źródło ogrzewania, które uprzednio zgłoszone zostało do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków⁸. Zawarto również informację, że wskazane źródło ciepła będzie weryfikowane.

Na ww. stronach poinformowano również, że od dnia złożenia prawidłowo wypełnionego wniosku Gmina miała 30 dni na wypłatę dodatku węglowego w wysokości 3 tys. zł. Wskazano, że dodatkowe informacje o dodatku węglowym dostępne były na stronie Ministerstwa Klimatu i Środowiska.

Wnioski w wersji elektronicznej można było składać na pośrednictwem poczty elektronicznej Urzędu. W przypadku złożenia wniosku o wypłatę dodatku węglowego za pomocą środków komunikacji elektronicznej wniosek ten należało opatrzyć kwalifikowanym podpisem elektronicznym lub podpisem zaufanym albo podpisem osobistym.

Spośród 2932 złożonych do Urzędu wniosków, 64, tj. 2,2% zostało złożonych w formie elektronicznej. W wyjaśnieniach Wójt podał, że osoby zamieszkujące obszary wiejskie przyzwyczajone są do składania wniosków czy też podań w tradycyjnej papierowej formie. Wskazał, że trwające w kraju prace nad wdrożeniem systemów elektronicznego przepływu dokumentów skomplikuje dostęp do Urzędu ludziom z obszarów wiejskich. Jego zdaniem proces ten powinien być wdrażany stopniowo, przy jednoczesnej obserwacji jego skuteczności.

(akta kontroli str.4-14)

2. Do 30 listopada 2022 r. złożone zostały 2932 wnioski o dodatek węglowy, w tym: w sierpniu 2022 r. – 1559, we wrześniu 2022 r. – 819, październiku 2022 r. – 256, listopadzie 2022 r. – 298. Nie stwierdzono przypadków złożenia wniosków po 30 listopada 2022 r.

Do 28 lutego 2023 r. rozpatrzono ogółem 2597 wniosków (tj. 88,5% złożonych) w tym: w 2022 r.: 2596 (27 we wrześniu, 1352 w październiku, 1092 w listopadzie,

⁶ Dz. U. z 2023 poz. 141, ze zm., dalej: ustawa o dodatku węglowym.

⁷ Dalej: Wojewoda.

⁸ Dalej: CEEB.

125 w grudniu oraz jeden⁹ w lutym 2023 r. Spośród rozpatrzonych wniosków, pozytywnie załatwiono 2348 wniosków (tj. 90,4%), w tym: w 2022 r. – 2347 (27 we wrześniu, 1248 w październiku, 981 w listopadzie, 91 w grudniu) i jeden w lutym 2023 r. Odmownie załatwiono 249 wniosków (tj. 9,6%), wszystkie w 2022 r., w tym 104 w październiku, 111 w listopadzie i 34 w grudniu. Ponadto bez rozpoznania (rozpatrzenia) pozostawiono 319 wniosków (tj. 11% złożonych). Natomiast z innych przyczyn nie rozpoznano 16 wniosków (tj. 0,5%), na skutek ich cofnięcie przez wnioskodawców.

Nie odnotowano przypadków wydania decyzji przyznającej dodatek węglowy, której podstawą byłby art. 2 ust. 15f ustawy o dodatku węglowym.

Nie odnotowano również przypadków wydania decyzji o uchyleniu przyznanego dodatku węglowego oraz w przedmiocie rozstrzygnięcia w sprawie nienależnie pobranego dodatku węglowego.

(akta kontroli str.15-36, 419-420)

W trakcie kontroli ustalono, że po nowelizacji ustawy o dodatku węglowym, w okresie od 3 listopada do 30 listopada 2022 r. złożono ponownie 32 wnioski o dodatek węglowy. Dotyczyły one sytuacji, gdy pod jednym adresem zamieszkania zamieszkiwało więcej niż jedno gospodarstwo domowe i w terminie do 30 listopada 2022 r. nie było możliwe ustalenie odrębnego adresu zamieszkania dla poszczególnych gospodarstw domowych zamieszkujących pod tym adresem w odrębnych lokalach. Wnioski te objęto analizą, w trakcie której ustalono, że:

- W wyniku rozpoznania 32 wniosków przyznano 32 dodatków węglowych w łącznej kwocie 96 000 zł.
- W pięciu przypadkach przeprowadzono rozmowę telefoniczną, z której wynikało, że pod jednym adresem zamieszkuje więcej niż jedno gospodarstwo. Na okoliczność rozmowy telefonicznej sporządzono adnotację w dokumentach sprawy (opisano to w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”, pkt 1).
- W 27 przypadkach do akt załączono deklarację o wysokości opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, z której wynikało, że pod jednym adresem zamieszkuje więcej niż jedno gospodarstwo (opisano to w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”, pkt 1).
- W związku z pozytywnie rozpoznanymi wnioskami – wnioskodawcom przekazano pisemną informację, o której mowa w art. 2 ust. 17 ustawy o dodatku węglowym.
- W analizowanych 32 przypadkach Wójt nie przyznał dodatków w drodze decyzji administracyjnej (opisano to w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”, pkt 1).

Ponadto w trybie art. 2 ust. 3d ustawy o dodatku węglowym rozpoznano jedną sprawę, na skutek odwołania. Wydanie 17 lutego 2023 r. decyzji przyznającej to świadczenie, zostało poprzedzone przeprowadzeniem wywiadu środowiskowego, udokumentowanego w formie notatki służbowej.

(akta kontroli str.37-118)

5. W trakcie kontroli dokonano przeglądu analitycznej elektronicznej bazy złożonych wniosków, prowadzonej w programie informatycznym ATAR. W wyniku przeglądu tej bazy ujawniono 96 przypadków, gdy jedna osoba złożyła więcej niż jeden wniosek. Następnie wyfiltrowano przypadki, gdy na jeden adres złożono więcej niż jeden wniosek, otrzymując 1129 takich przypadków. W wyniku porównania bazy ATAR z bazą CEEB wyfiltrowano również 296 przypadków, gdy wykazane w bazie ATAR dane dotyczące źródła ciepła przypisanego do danego adresu nie występowały w bazie CEEB. Następnie, spośród ww. przypadków, doborem celowym objęto

⁹ Na skutek wniesionego odwołania.

30 spraw, w tym 10 wskazujących na złożenie więcej niż jednego wniosku przez jedną osobę, 10 spraw wskazujących na złożenie wniosku na jeden adres zamieszkania oraz 10 spraw, gdzie adresy wskazane we wnioskach nie znajdowały się w bazie CEEB.

Z analizy 10 spraw wskazujących na złożenie więcej niż jednego wniosku przez jedną osobę oraz 10 spraw wskazujących na złożenie więcej niż jednego wniosku z tego samego adresu wynikało, że złożenie drugiego wniosku spowodowane było wspomnianą wyżej zmianą przepisów ustawy o dodatku węglowym i ponownym ubieganiem się o przyznanie dodatku węglowego od 3 listopada 2022 r. W analizowanych ww. 20 sprawach¹⁰ pierwsze wnioski pozostawione zostały bez rozpoznania, ponieważ osoby je składające, pomimo prowadzenia samodzielnie gospodarstwa domowego, miały ten sam adres zamieszkania, co inne osoby, które na zasadzie pierwszeństwa otrzymały dodatek węglowy. W oparciu o ponownie złożone wnioski dodatek węglowy przyznano osobom, gdzie w gospodarstwie domowym, głównym źródłem ogrzewania było źródło wpisane lub zgłoszone do CEEB. Ponownie złożone wnioski podlegały rozpoznaniu w trybie art. 2 ust. 3d ustawy o dodatku węglowym.

Z analizy kolejnych 10 spraw, w których adresy wskazane we wnioskach nie znajdowały się w bazie CEEB wynikało, że przyczyną niewystępowania ich w bazie CEEB było fakt, iż w bazie tej znajdował się adres wnioskodawcy bez numeru jego lokalu, podanego we wniosku o przyznanie dodatku węglowego. Źródło ciepła wskazane we wniosku było tożsame ze źródłem ciepła wskazanym w CEEB. W wyjaśnieniach dotyczących przyczyn niewpisywania do bazy CEEB nr lokalu, Sekretarz Gminy, podał, że wynikało to z tego, że osoby prowadzące oddzielne gospodarstwa domowe w tym samym domu ubiegające się o dodatek z tego samego domu nieformalnie przypisywały nr lokali.

(akta kontroli str.119-164, 294)

Badanie pod kątem prawidłowości rozpatrywania wniosków przeprowadzono na próbie kolejnych 30 spraw, dobranych w sposób losowy. Następnie próbę uzupełniono o 10 wniosków, w przypadku których wydano decyzję odmowną (5 spraw) lub pozostawiono bez rozpoznania z uwagi na taki wymóg ustawy (5 spraw). W trakcie analizy ustalono, że wszystkie 40 badane wnioski były kompletne i nie zachodziła potrzeba ich uzupełnienia. Urząd dysponował stosowną deklaracją CEEB, a wnioski zostały zweryfikowane pod kątem wpisania do niej głównego źródła ciepła. W 29 przypadkach nie przeprowadzono innej weryfikacji, ponieważ, jak wskazał w wyjaśnieniach Wójt, podstawową bazą danych o źródłach ciepła jest baza CEEB, a we wnioskach o dodatek węglowy nie było różnic odnośnie źródła ciepła z bazą CEEB, dlatego nie było potrzeby przeprowadzenia dodatkowej weryfikacji. Natomiast w jednym przypadku złożono dodatkowe dokumenty¹¹.

Spośród 40 analizowanych spraw:

- w 30 przypadkach, po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku, przygotowano wnioskodawcy pisemną informację w trybie art. 2 ust. 17 ustawy o dodatku węglowym,
- w pięciu przypadkach przygotowano decyzję odmowną, z powodu uwzględnienia wnioskodawcy w innym wniosku o przyznanie dodatku węglowego,

¹⁰ Zarówno w 10 przypadkach złożenia więcej niż jednego wniosku przez jedną osobę, jak i 10 sprawach wskazujących na złożenie wniosku na jeden adres zamieszkania.

¹¹ Omyłkowo wskazano nieprawidłowy adres zamieszkania.

- w pięciu przypadkach pozostawiono sprawy bez rozpoznania, z uwagi na uprzednie złożenie wniosku z tego samego adresu przez inną osobę.

(akta kontroli str.165-293)

W 15 analizowanych przypadkach (tj. 37,5% badanej próby) rozpoznania spraw dokonano po upływie od 6 do 29 dni od wpływu wniosku, tj. w terminie określonym w art 35 ust. 3 kpa. Natomiast w 25 przypadkach (tj. 62,5% badanej próby) stwierdzono rozpoznanie spraw z opóźnieniem wynoszącym od 7 do 83 dni (opisano to w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”, pkt 2). W sprawach tych Wójt nie informował strony postępowania (wnioskodawcy) o niezakończonym rozpoznaniu sprawy w terminie i nie wyznaczał nowego terminu na jej załatwienie, stosownie do wymogów określonych w 36 §1 kpa (opisano to w sekcji stwierdzone nieprawidłowości, pkt 2).

(akta kontroli str.165-291)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W 32 przypadkach¹², przyznano dodatek węglowy, w łącznej kwocie 96 000 zł, bez wydania decyzji administracyjnej, poprzedzonej przeprowadzeniem wywiadu środowiskowego udokumentowanego notatką służbową, co było niezgodne z art. 2 ust. 3d ustawy o dodatku węglowym.

W wyjaśnieniach Wójt podał, że nie przeprowadzano wywiadów środowiskowych, ponieważ w 27 przypadkach wnioskodawcy załączyli dodatkowo deklaracje o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, z których to deklaracji wynikało, że pod danym adresem zamieszkuje osoba prowadząca odrębne gospodarstwo domowe wnioskująca o przyznanie dodatku węglowego. Wskazał, że w 5 przypadkach ze względu na pośpiech i dużą liczbę spraw do rozpoznania przeprowadzono rozmowę telefoniczną. Wskazał, że przyznanie dodatku węglowego w trybie art. 2 ust. 3d ustawy o dodatku węglowym następuje w drodze decyzji administracyjnej. W postępowaniu kierowano się natomiast art. 2 ust 17 ustawy o dodatku węglowym i sporządzano informację o przyznaniu dodatku. Informacja ta nie zawierała jednak wszystkich elementów składowych decyzji administracyjnej, o których mowa w art. 107 Kodeksu postępowania administracyjnego w tym m.in. pouczenia o możliwości odwołania się oraz o możliwości i sposobie jej zaskarżenia.

(akta kontroli str.37-118, 295-301)

2. Urząd rozpoznał 25 wniosków¹³ o wypłatę dodatku węglowego, spośród 40 badanych (tj. 62,5% próby), z opóźnieniem wynoszącym od 7 do 83 dni w stosunku do terminu określonego w art. 35 ust. 3 kpa. Jednocześnie we wszystkich tych 25 sprawach Wójt nie poinformował strony postępowania (wnioskodawcy)

¹² Dotyczących sytuacji, gdy pod jednym adresem zamieszkania zamieszkiwało więcej niż jedno gospodarstwo domowe i w terminie do 30 listopada 2022 r. nie było możliwe ustalenie odrębnego adresu zamieszkania dla poszczególnych gospodarstw domowych zamieszkujących pod tym adresem w odrębnych lokalach. Sprawa nr SO.3033.2920.2022, SO.3033.2662.2022, SO.3033.2927.2022, SO.3033.2650.2022, SO.3033.2682.2022, SO.3033.2898.2022, SO.3033.2716.2022, SO.3033.2776.2022, SO.3033.2777.2022, SO.3033.2664.2022, SO.3033.2686.2022, SO.3033.2760.2022, SO.3033.2671.2022, SO.3033.2843.2022, SO.3033.2759.2022, SO.3033.2837.2022, SO.3033.2829.2022, SO.3033.2896.2022, SO.3033.2714.2022, SO.3033.2873.2022, SO.3033.2730.2022, SO.3033.2818.2022, SO.3033.2678.2022, SO.3033.2706.2022, SO.3033.431.2663.2022, SO.3033.2745.2022, SO.3033.2805.2022, SO.3033.2795.2022, SO.3033.2797.2022, SO.3033.431.2796, SO.3033.2809.2022, SO.3033.2808.2022.

¹³ Sprawa nr SO.3033.2120.2022, SO.3033.1974.2022, SO.3033.2527.2022, SO.3033.476.2022, SO.3033.1474.2022, SO.3033.1907.2022, SO.3033.2337.2022, SO.3033.1022.2022, SO.3033.837.2022, SO.3033.657.2022, SO.3033.1129.2022, SO.3033.2414.2022, SO.3033.44.2022, SO.3033.1487.2022, SO.3033.328.2022, SO.3033.1031.2022, SO.3033.515.2022, SO.3033.437.2022, SO.3033.861.2022, SO.3033.560.2022, SO.3033.813.2022, SO.3033.48.2022, SO.3033.614.2022, SO.3033.431.2022, SO.3033.1525.2022.

o niezakończonym w tym miesięcznym terminie i nie wyznaczył nowego terminu na jej załatwienie, co było wymagane art. 36 §1 kpa.

Wójt wyjaśnił, że rozpoznanie spraw o przyznanie dodatku węglowego nie było możliwe do wykonania w terminie określonym w 35 ust. 3 kpa. Nie było również możliwe poinformowanie strony postępowania (wnioskodawcy) o niezakończonym w terminie i nie było możliwe wyznaczenie nowego terminu do jej załatwienia z przyczyn organizacyjnych. Wskazał, że w sierpniu 2022 r. wpłynęło ok. 1500 wniosków, a we wrześniu ok. 700. W jego ocenie nie było możliwe zatem rozpoznanie ich w terminie, a tym bardziej sporządzenie dodatkowego pisma w sprawie wyznaczającego nowy termin do jej rozpoznania. Ponadto, jak wskazał Wójt, wydłużyłoby to postępowanie. Nie było pracowników do rozpoznawania spraw, a tym bardziej sporządzania dodatkowych pism. Zaznaczył, że przede wszystkim należało się zająć rozpoznawaniem wniosków.

(akta kontroli str.165-291, 300-304)

OCENA CZĄSTKOWA

Urząd właściwie zapewnił mieszkańcom Gminy Ława (dalej: Gmina) możliwość składania wniosków o przyznanie dodatku węglowego, zarówno w jej siedzibie, jak i za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej.

Jednak przeprowadzona w trakcie kontroli analiza 40 wniosków o wypłatę dodatku węglowego wykazała, że 25 z nich (tj. 62,5% badanych) zostało rozpatrzonych po terminie określonym w art. 35 ust. 3 kpa. Ponadto w sprawach tych Wójt, pomimo obowiązku określonego w art. 36 §1 kpa, nie informował strony postępowania (wnioskodawcy) o niezakończonym w terminie i nie wyznaczał nowego terminu na jej załatwienie.

Kontrola wykazała w 32 przypadkach¹⁴ przyznano dodatek węglowy bez przeprowadzenia wywiadu środowiskowego udokumentowanego w formie notatki służbowej oraz bez wydania decyzji administracyjnej, poprzedzonej przeprowadzeniem wywiadu środowiskowego udokumentowanego notatką służbową, co było niezgodne z art. 2 ust. 3d ustawy o dodatku węglowym.

OBSZAR

2. Proces wypłaty dodatku węglowego

Opis stanu faktycznego

1. Urząd, stosownie do art. 4 ust. 3 ustawy o dodatku węglowym, terminowo złożył do Wojewody, tj. 2 września 2022 r.¹⁵, wniosek o przyznanie środków na wypłatę dodatku węglowego. Wartość wykazanych we wniosku środków niezbędnych na realizację zadania oszacowano łącznie na 7589 tys. zł, z czego kwota 7440 tys. zł miała być przeznaczona na wypłatę świadczeń, a 148,8 tys. zł na koszty obsługi. Zapotrzebowanie na środki ustalono na podstawie szacunkowej liczby wniosków złożonych w sierpniu przez mieszkańców Gminy, którą oszacowano na 1680 wniosków o łącznej wartości 5040 tys. zł oraz na podstawie przewidywanego zapotrzebowania we wrześniu – 1500 tys. zł, październiku – 300 tys. zł, listopadzie – 300 tys. zł oraz grudniu – 300 tys. zł.

W kolejnych wnioskach, składanych cyklicznie w terminach wskazanych przez Wojewodę, każdorazowo aktualizowano wysokość środków potrzebnych na realizację wypłaty dodatku węglowego wraz z należnymi kosztami obsługi.

¹⁴ Dotyczących sytuacji, gdy pod jednym adresem zamieszkania zamieszkiwało więcej niż jedno gospodarstwo domowe i w terminie do 30 listopada 2022 r. nie było możliwe ustalenie odrębnego adresu zamieszkania dla poszczególnych gospodarstw domowych zamieszkujących pod tym adresem w odrębnych lokalach.

¹⁵ Pismo z dnia 25 sierpnia 2022 r. Nr PS-I.946.37.2.2022 dotyczące zapotrzebowania na dodatek węglowy z terminem przekazania wniosku o wypłatę środków w terminie do 2 września 2022 r.

We wniosku sporządzonym na dzień:

- 26 października 2022 r. oszacowano zapotrzebowanie na wypłaty dodatków węglowych wraz z kosztami ich obsługi w okresie od 25 października do 31 października na kwotę 1224 tys. zł,
- 4 listopada 2022 r. oszacowano zapotrzebowanie na wypłaty dodatków węglowych wraz z kosztami obsługi na kwotę 2644 tys. zł,
- 18 listopada 2022 r. oszacowano zapotrzebowanie na wypłaty dodatków węglowych wraz z kosztami obsługi na kwotę 2214 tys. zł,
- 2 grudnia 2022 r. kwota wykazana jako należna na realizację dodatków węglowych pozostałych do wypłaty na podstawie pozytywnie rozpatrzonych wniosków wraz z należnymi kosztami obsługi wynosiła 1141 tys. zł,
- 13 grudnia 2022 r. kwota wykazana jako należna na realizację dodatków węglowych pozostałych do wypłaty na podstawie pozytywnie rozpatrzonych wniosków wraz z należnymi kosztami obsługi wynosiła 3 tys. zł.

Gmina na realizację ww. zadania otrzymała z Urzędu Wojewódzkiego środki o łącznej wartości 7185,4 tys. zł, które zostały przekazane w czterech transzach:

- 4100,2 tys. zł – 21 września 2022 r.,
- 2050,2 tys. zł – 24 listopada 2022 r.,
- 18,6 tys. zł – 7 grudnia 2022 r.,
- 1013,4 tys. zł – 12 grudnia 2022 r.,
- 3,06 tys. zł – 21 lutego 2023 r.

(akta kontroli str. 305-359)

2. Na podstawie danych wprowadzonych do systemu ATAR dla wniosków rozpatrzonych pozytywnie generowano dane, które następnie przekazywano dla referatu Budżetu, Finansów i Podatków Urzędu, w celu zaewidencjonowania w systemie księgowym oraz wypłaty świadczeń. W Urzędzie łącznie rozpatrzono pozytywnie 2348 wniosków, w oparciu o które wypłacono świadczenia na łączną kwotę 7044 tys. zł. W trzech przypadkach¹⁶ Urząd otrzymał zwrot wypłaconych świadczeń. Jak wyjaśnił Wójt, w dwóch przypadkach wnioskodawcy poinformowali telefonicznie o rezygnacji z przyznanych środków. Zwrócone środki zostały przekazane oczekującym kolejnym wnioskodawcom. W trzecim przypadku wnioskodawca podał we wniosku błędny numer rachunku bankowego, z którego dokonano zwrotu nienależnych środków. Po złożeniu przez wnioskodawcę korekty nr rachunku bankowego dokonano ponownej wypłaty na wskazany rachunek. Po otrzymanych zwrotach łączna kwota wypłacona na podstawie 2345 dodatków węglowych wyniosła w latach 2022-2023 (do 1 marca) 7035 tys. zł, co stanowiło 97,9% otrzymanej kwoty.

Koszty wypłacania przez Urząd dodatku węglowego wyniosły 140,7 tys. zł, co stanowiło, zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy o dodatku węglowym, 2% łącznej kwoty dodatków wypłaconych w Gminie. Środki te przeznaczono między innymi na wynagrodzenia dla pracowników, zakup materiałów i wyposażenia, zakup licencji oprogramowania oraz koszt przesyłek pocztowych¹⁷.

¹⁶ Zwroty na rachunek bankowy Urzędu w kwocie 3000 zł dokonane: 14 października 2022 r., 29 listopada 2022 r. oraz 1 grudnia 2022 r.

¹⁷ W tym: artykuły biurowe i papiernicze 14 065,83 zł, części zamienne do drukarek – 2490,75 zł, licencja programu ATAR na dodatek węglowy 999,00 zł (opracowany przez INFO-R sp. jawna Urszula K. i Rafał K. w Skoczowie) serwer i dyski do obsługi dodatku węglowego – 9992,52 zł, drukarka HP LJ PRO na potrzeby dodatku węglowego – 2 260,00 zł, tusze i tonery do drukarek – 10 709,67 zł, artykuły elektryczne (lampy) – 442,23 zł, konserwacja i remont drukarki Sharp – 5680,00 zł, wymiana części w drukarce – 209,10 zł. Przesyłki pocztowe – 9790,90 zł, wynagrodzenia za IX, X, XI i XII 2022 r. – 71 638,53 zł, nagrody – 12 361,47 zł.

Otrzymana przez Gminę w 2022 r. kwota 7182,3 tys. zł na realizację zadania wypłaty dodatku węglowego została wykorzystana w 99,9%. Niewykorzystana kwota 9,7 tys. zł (0,1%) została zwrócona do Urzędu Wojewódzkiego 29 grudnia 2022 r., z zachowaniem terminu określonego przez Wojewodę (15 stycznia 2023 r.). Natomiast otrzymana w lutym 2023 r. kwota 3,06 tys. zł została wykorzystana w całości.

(akta kontroli str. 350-364)

3. Urząd w terminie do 29 grudnia 2022 r. wypłacił wszystkie należne świadczenia z tytułu dodatku węglowego, a 1 marca 2023 r. wypłacił dodatkowo jedno świadczenie w wyniku pozytywnie rozpatrzonego odwołania.

Z tego tytułu w kontrolowanym okresie wypłacono łącznie 7035 tys. zł na podstawie 2345 pozytywnie rozpatrzonych wniosków¹⁸, z czego:

- we wrześniu 2022 r. wypłacono 69 tys. zł na podstawie 23 wniosków,
- w październiku 2022 r. – 3450 tys. zł, 1150 wniosków,
- w listopadzie 2022 r. – 2526 tys. zł, 842 wniosków,
- w grudniu 2022 r. – 987 tys. zł, 329 wniosków,
- w marcu 2023 r. – 3 tys. zł, jeden wniosek.

(akta kontroli str.365-379)

4. Analiza terminowości wypłaty świadczenia, przeprowadzona na próbie 70 spraw¹⁹, wykazała, że w 51 przypadkach wypłata świadczeń nastąpiła w terminach określonych w art. 2 ust. 11 ustawy o dodatku węglowym, tj. w terminie do miesiąca²⁰ lub w terminie do dwóch miesięcy²¹ od dnia złożenia wniosku o jego wypłatę. W pozostałych 19 przypadkach (27,1% badanej próby) wypłaty dokonano z opóźnieniem wynoszącym od jednego do 53 dni (opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”, pkt 1).

(akta kontroli str.380-398)

5. Urząd w dniach 13 stycznia 2023 r. i 28 lutego 2023 r., tj. w terminie określonym w art. 5 ust. 3 ustawy o dodatku węglowym, przekazał Wojewodzie rozliczenie środków z realizacji wypłat dodatku węglowego odpowiednio za 2022 r. i 2023 r. Dane ujęte w sprawozdaniu za 2022 r. były ujęte prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, a także odpowiadały zapisom ewidencji księgowej oraz ewidencji pozytywnie rozpatrzonych wniosków, prowadzonej w systemie do obsługi świadczeń.

Ustalono, że rozliczenie środków z dodatków węglowych za 2023 r. sporządzone zostało nieprawidłowo, ponieważ na 28 lutego 2023 r. wykazano w nim wypłatę środków w kwocie 3 000 zł pomimo, iż faktycznie wypłata tych środków nastąpiła w 1 marca 2023 r. (opisano to w sekcji stwierdzone nieprawidłowości, pkt 2).

(akta kontroli str. 399-409)

¹⁸ 6 963 tys. zł wypłacono przelewem bankowym (na podstawie 2320 wniosków), a 72 tys. zł wypłacono w kasie Urzędu (24).

¹⁹ Próba 30 wniosków zbadanych w ramach pkt 5 obszaru pierwszego oraz 20 losowo wybranych wniosków złożonych w terminie do 30 października 2022 r. oraz 20 losowo wybranych wypłat zrealizowanych w drugiej połowie grudnia 2022 r.

²⁰ Ustawa o dodatku węglowym w brzmieniu obowiązującym do 19 września 2022 r.

²¹ Ustawa o dodatku węglowym w brzmieniu po wejściu nowelizacji przepisów, tj. od 20 września 2022 r.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W 19 przypadkach²² (27,1% badanej próby) wypłaty dodatku węglowego na łączną kwotę 57 tys. zł dokonano z opóźnieniem wynoszącym od jednego do 53 dni w stosunku do terminu określonego w art. 2 ust. 11 ustawy o dodatku węglowym. Zgodnie z ww. przepisem ustawy dodatek węglowy powinien być wypłacony w terminie do miesiąca od dnia złożenia wniosku (w brzmieniu ustawy obowiązującym do 19 września 2022 r.) lub w terminie do dwóch miesięcy od dnia złożenia wniosku o jego wypłatę (w brzmieniu po wejściu jej nowelizacji, tj. od 20 września 2022 r.).

Jak wyjaśnił Wójt, spóźnienie w przekazywaniu środków pieniężnych na rachunki wnioskodawców wynikały m.in. z dużej liczby złożonych wniosków. Wskazał, że w sierpniu 2022 r. wpłynęło ok. 1500 wniosków, a we wrześniu ok. 700. W jego ocenie nie było możliwe zatem rozpoznanie ich w terminie i przekazanie w terminie środków pieniężnych na rachunki wnioskodawców.

(akta kontroli str.380-398, 404-407)

2. W sporządzonej 27 lutego 2023 r. przez Sekretarza Gminy informacji o realizacji dodatku węglowego, przekazanej do Urzędu Wojewódzkiego 28 lutego 2023 r. wykazano dane niezgodne ze stanem faktycznym. W kolumnie nr 3 tej informacji wykazano bowiem kwotę 3000 zł tytułem wypłaty dodatku węglowego, pomimo iż środki na ten cel zostały wypłacone przez Urząd następnego dnia po przekazaniu Wojewodzie tych tego sprawozdania, tj. 1 marca 2023 r.

W wyjaśnieniach Sekretarz podał, że sporządził i wysłał informację w dniu 28 lutego 2023 r. przed sesją Rady Gminy w Iławie, ponieważ zakładał, że zakończy się ona w czasie umożliwiającym realizację przelewu.

(akta kontroli str.408-411)

OCENA CZĄSTKOWA

Urząd w okresie objętym kontrolą terminowo wystąpił do Wojewody o środki na wypłatę dodatku węglowego w ramach, których otrzymał łącznie 7 185,4 tys. zł, z czego wypłaty należnych świadczeń z tytułu dodatku węglowego wyniosły łącznie 7 035 tys. zł. Poniesione wydatki były prawidłowo ujęte w prowadzonej ewidencji finansowo-księgowej Urzędu. Informację za 2022 r. z realizacji zadania sporządzono terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, a zawarte dane odpowiadały zapisom ewidencji księgowej.

Kontrola wykazała jednak, że rozliczenie środków z dodatków węglowych za 2023 r. sporządzone zostało nieprawidłowo, ponieważ na dzień 28 lutego 2023 r. wykazano w nim wypłatę środków z dnia 1 marca 2023 r. Stwierdzono także, że w 27% badanych spraw nie wywiązywano się z obowiązku terminowej wypłaty świadczenia co stanowiło naruszenie art. 2 ust. 11 ustawy o dodatku węglowym.

²² Sprawa nr SO.3033.2120.2022, SO.3033.1974.2022, SO.3033.1474.2022, SO.3033.1907.2022, SO.3033.2337.2022, SO.3033.44.2022, SO.3033.1487.2022, SO.3033.48.2022, SO.3033.1525.2022, SO.3033.1728.2022, SO.3033.2.2022, SO.3033.2141.2022, SO.3033.2489.2022, SO.3033.1087.2022, SO.3033.1558.2022, SO.3033.1852.2022, SO.3033.85.2022, SO.3033.1531.2022 oraz SO.3033.2493.2022.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z zakończeniem przez Urząd wypłat dodatku węglowego, NIK nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Olsztyn, 17 marca 2023 r.

Kontroler
Leszek Żywucki
Główny specjalista kontroli
państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Olsztynie
Dyrektor
z up.
Barbara Zajdel
wicedyrektor

.....
podpis

.....
podpis